(ZEITUNGSDRUCKSACHE)

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Ч. 87. Краків, 6. вересня 1940. Рік I.

„Krakauer Nachrichten“
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

..resse der Redaktion:
„..akauer Nachrichten“
Kr..., Orzeszkowagasse 7.II
Fernsprecher 104-81.

Adresse der Administration:
Krakau, Karmeliterstrass 34
Fernsprecher 230-39

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно .0 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.
Адреса Редакції: Краків, Ожешкової 7, тел. 104.81
Адреса: Адміністр. Краків, Кармелітська 34, тел. 230-39
Дирекції: ч. тел. 137-42

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

✝

Д-р Евген Петрушевич

колишній Президент Української Національної Ради, Диктатор Західньої Области УНР.

ПОМЕР 29. СЕРПНЯ 1940 Р. У 77. РОЦІ ЖИТТЯ У ГЕРМСДОРФІ К. БЕРЛІНА. ПОХОРОН ВІДБУВСЯ 4. ВЕРЕСНЯ 1940 Р.

Вістка про смерть д-ра Евгена Петрушевича живо ворушить у памяті ввесь період західньо-українського визвольницького зриву у 1918 році та пізнішої другої української еміґрації, з якою звязана була українська дипльоматична акція на міжнародньому ґрунті. З іменем д-ра Евгена Петрушевича тісно лучиться кусень української історії: це може один із найтраґічніших її періодів, який теж і на постаті носія тодішньої західньо-української політичної думки та репрезентанта західньо-українських змагань витиснув печатку траґізму. І глибокий траґізм криється у звістці, що далеко на чужині помер еміґрант-старець — колишній Голова Української Держави — самітний, усіми залишений, майже призабутий, саме у часі, коли історичні буруни викинули на цей беріг Европи знову нові хвилі української політичної еміґрації.

Д-р Евген Петрушевич, адвокат і відомий посол до австрійського парляменту, потім до галицького сойму — це людина репрезентативна, надзвичайно у своїх поглядах простолінійна та у своїх постановах послідовна, при тому однаково хрустально чесна й особисто безкорисна, так, що ті прикмети висунули Його у перший ряд українських парляментаристів в останніх роках австро-угорської монархії. Д-р Евген Петрушевич був тим, який 30. травня 1917 року склав в австрійському парляменті правно-державну декларацію в імені західньоукраїнських земель, домагаючись реактивувати історичну Галицько-Волинську Державу та гостро застерігаючись проти прилуки тих земель до Польщі: (колишнє галицько-володимирське королівство) „не може бути злучене з польськими землями і тому всяку спробу в тому напрямі український нарід буде вважати за акт насилля над принципом самоозначення народів.“

18. жовтня 1918 року уконституувалась у Львові Українська Національна Рада. Д-р Евген Петрушевич, як тодішній голова Української Парляментарної Репрезентації став її головою. Коли в перших днях січня 1919 року доповнено Українську Національну Раду у Станиславові та покликано до життя Виділ УНР. — д-р Евген Петрушевич був його головою. Пригадуємо, що саме тоді — 3. I. 1919. — проголошено у Станиславові акт злуки західньо-українських земель зі східньо-українськими, той самий, який дістав урочисте завершення на майдані св. Софії 22. I. 1919 р. у Києві. Західньо-Українська Республика стала тоді Західньою Областею УНР, але зберігала надалі власну Національну Раду, як свою парляментарну установу, з її президентом, що став повноправним членом Директорії УНР. З ходом подій на терені польсько-української війни, щоб суцільніше обеднати всі орґани влади, Українська Національна Рада (парлямент) та Рада Державних Секретарів ЗОУНР (уряд) передали свої уповноваження в руки д-ра Евгена Петрушевича, як Диктатора. Це було 9. VI. 1919 р., у часі світлого наступу з чортівським проломом. Але швидко потім наступ заломився і 16. липня 1919 року Українська Галицька Армія почала переступати Збруч — річку — на новий етап світлих перемог та траґічного кінця.

Серед страхітливих умовин прийшлось тоді провадити війну, але не менш прикрі були й політичні обставини. — Траґедією д-ра Евгена Петрушевича було те, що він раніш не знав Наддніпрянщини та тамошніх діячів і всієї тамошньої атмосфери, тим складнішої у 1919 році, що цеж був час і війни і революції. Д-р Евген Петрушевич виїхав у листопаді 1919 р. до Відня та повів звідтіль окрему боротьбу за землі, що опинились у польському володінні. У Відні повстав Уряд Уповноважених Диктатора. З военно-політичною невдачею східньої вітки українських земель, опинився на еміґрації також уряд УНР. Українську справу поділено у дипльомат. заходах на міжнародньому ґрунті, при чому галицьку оперто на 91. статті сан-жерменського договору, яка казала, що колишні землі австро-угорської монархії, які не ввійшли у склад нової австрійської републики та не були правно оформлені вже на версайській конференції — переходять під суверенність держав Антанти. Процес за Східню Галичину перед державами Антанти скінчився, як відомо, постановою Ради Амбасадорів з 15. березня 1923 року про прилуку Східньої Галичини до Польщі.

Після того еміґраційний західньо-український центр тратить своє значіння. Осередок українського життя перенісся до краю, а центр галицької еміґрації з Відня до Берліна, де ще якийсь час виходив »Український Прапор«. Сам д-р Евген Петрушевич, який ввесь час дуже пильно зберігав зверхні форми репрезентанта західньо-українських земель, не втримував уже тісних звязків з краєвим життям та іншими осередками української еміґрації і поволі відходив від усіх громадянських справ.

Помер навпів забутий, серед невідрадних матеріяльних обставин, даючи доказ своєю бідністю, що за часів, коли був найвищим достойником, не думав про себе і свою будуччину, не думав про те, щоб самому забезпечити собі свою старість.

На порозі шкільного року

Краків, 4. вересня 1940.

Радістю сповняється серце, коли при всій сучасній дійсности виринає перед нами райдужна картина: гурти дітвори, що в поважному скуп ченні, в святкових одягах, збираються на перший день науки у власній, рідній школі. Початок шкільного року! І думкою пробігаєш по лемківських селах, бачиш і малих холмщан та підляшан, бачиш і отих з-під Переворська і Ряшева — всюди сотки й тисячі оцих маленьких громадян українського народу, що по довгих, проклятих роках жаху і божевільного володіння — починають оце перший нормальний рік науки й виховання у рідній школі і з рідним учителем.

Може за сміло було би назвати день 2. вересня — днем історичної для нас у сучасному події, одначе це день виїмковий, що під аспектом майбутнього може мати для нас величезне значіння.

Здійснювати національне виховання — це творити нову людину і нове обличчя народу. Національне виховання створило в сучасній Німеччині оце незвичайне в історії покоління, що йому коряться одна по одній потуги Европи і що приносить цій же Европі нове обличчя в кожній площині людського життя.

Нове, національне виховання створило з Італії потугу, що двигає її на вершини слави й розвитку могутности.

Нація — це не міліони шлунків, нація — це серця й уми. Пламенну любов у серцях і гостроту ума плекати, волю сталити, тіло гартувати, словом повну людину формувати з оцеї маленької, кволої істоти, що зветься дитина — ось вічно нові, вічно актуальні ідеали виховання.

Людина — ось велике слово, що в ньому замкнута вся творча, формуюча сила людського життя, ось двигун невпинного змагання на вершини. Українська людина — ось ідеал виховання і майбутній двигун нового українського світа, що таки жбурне геть на смітник історії всі прокляття української крови, а двигне й виплекає в непереможну потугу ці божеські сили, що скніють у глибинах українського духа, але стихією рвуться на поверхню. Ждуть оцього великого майстра, що збагне ці сили й їх стихію спрямує в русло творчого діяння, поведе на вершини величнього божеського буття.

Великими майстрами - форматорами людини, творцями основ виховання є і мусять бути ці кадри учителів-виховників, що їм історична дійсність дала незвичайне щастя дар, величню ролю й завдання. Дала їх серцям, умам і сумлінням сповняти найвищу службу в орґанізмі народу.

Черговий етап оцеї незвичайної, величньо-святої місії почався з великим днем 2. вересня 1940 року.

Українські учителі станули на своїх постах, щоб серцем і сумлінням сповняти свою величню місію.

Богдан Данилович.

Нові перемоги німецьких летунів

Берлін, 2. 9. Начальна команда німецької армії подає: Німецькі підводні судна затопили на Північному Морі два англійські контрторпедовці. В дні 1. 9. німецькі ескадри боєвих і ловецьких літаків продовжали атаки на обекти англійського летунства в полудневo-східній Англії. Поцілено бомбами й частинно підпалено ганґари й схоронища на летовищах Ебінґден, Конлі, Бідженгіль, Детлінґ, Гавкінґс і Ляймпн. Підчас цих атак дійшло до низки повітряних боїв, в яких німецькі літаки знову виявили свою перевагу. В ночі ескадри боєвих літаків успішно обкидали бомбами пристань в Ліверпулі, Свенсі, Брістолю та Четемі. Продовжувано закладання мін перед англійськими пристанями. Ворожі літаки намагалися минулої ночі знову заатакувати Берлін і інші міста, одначе німецька протилетунська артилерія перешкодила їм скинути бомби на терені великого Берліна. В інших околицях Німеччини ушкоджено мешкальні доми. Військових обектів ніде не ушкоджено. Загальні втрати ворога 62 літаки, з чого 53 зістрілено в повітряних боях, 9 знищено на землі. Німецьких літаків зістрілено тільки 9.

Берлін, 3. 9. Начальна команда німецької армії подає: В дні 2. 9. німецькі боєві та ловецькі летунські ескадри заатакували ворожі летовища в полудневій Англії. В Горнчерчі, Ґревесенді, Істчерчі й Детлінґу знищено влучними поціями бомб і частинно спалено ганґари й схоронища. При цьому дійшло до низки повітряних боїв, що закінчилися перемогою німецьких летунських ескадр. Нічні атаки німецьких боєвих ескадр були спрямовані на портові уладження на західньому й полудневому побережжі Англії та на фабрики зброї й летовища середньої Англії. Обкидано бомбами пристані в Ліверпулі, Свенсі, Брістолю, Плімавті, Фортлендi, Пулі й Портсмавті, та фабрики зброї в Бірмінґемі, Кавентрі й Фільґені. В багатьох місцях повстали сильні пожежі. Продовжувано закладання мін перед англійськими пристанями. Англійські літаки скинули в ночі бомби в ріжних місцях західньої та полудневo-західньої Німеччини. Крім знищення одного сільського господарства ворог не спричинив ніяких жертв в людях ні матеріяльних втрат. Ворог втратив 93 літаки, з того 87 зістрілено в повітряних боях, 2 зістрілила протилетунська артилерія, 4 знищено на землі. 23 німецькі літаки не вернулися. Ескадра боєвих літаків »76« осягнула свою 500-ну перемогу.

Міністр Ґебельс

В РОКОВИНИ ВИЗВОЛЕННЯ ШЛЕСЬКА.

В Катовицях відбулася 1. ц. м. велика маніфестація з приводу перших роковин визволення Горішнього Шлеська зпід польського ярма. Мін. Гебельс виголосив велику промову, яку гаряче й часто оплескували тисячі шлеських німців. Він зясував мучеництво німців в Польщі, якому поклав кінець блискавичний німецький похід 18 днів. Потім подав перегляд подій з минулого року та зупинився на англійській плютократії. Англія плянувала бльокаду Німеччини, одначе сама тепер заблокована та зі всіх сторін окружена. При помочі брехні хочуть рятуватися англійські плютократи, та дійсність не дасться довше обріхувати. Англійці хотіли в Німеччині викликати революцію, одначе німецький нарід стоїть обєднаний і сильний довкола свого Вожда, як ніколи досі. Німеччина має найхоробрішу армію, найкраще вивиновану, яка виписує на своїх прапорах перемогу за перемогою. Німеччина тепер не боїться ніякої бльокади і вповні забезпечена харчами так, що »ґенерал голод« загрожує не їй, але Англії. Англійська брехлива аґітація не страшна тепер Німеччині, бо скрізь у світі правдива німецька інформаційна служба переважає англійські брехні. Після погрому своїх союзників Англія стоїть тепер сама. Година суду над Англією зближається. Фронт і запілля зробили все, щоб під проводом Фірера осягнути перемогу. Вкінці мін. Ґебельс звернувся до тих німців, що від року належать знов до німецької держави, що прийняли їх з любовю, бо вони стільки натерпілися за свою вірність батьківщині. Фірер запевнив, що шлеська земля буде вже назавсіди німецькою.

Італійсько-англійська повітряна війна

Рим, 2. 9. Головна кватира італійських військ подає: Ворожі літаки перелетіли минулої ночі над Сардинією, причому скинули безпляново бомби на чисте поле. Протилетунська артилерія зістрілила три ворожі літаки. Не було ніяких жертв в людях ні матеріяльних втрат. Інші літаки, що знову надлетіли через Швайцарію, перелетіли над частиною Піємонту й над Льомбардією. Їх стрінули ловецькі літаки та протилетунська артилерія, що не допустили їх до визначених цілей. Через те ворожі літаки скинули 4 бомби на село під Версе та світляні ракети над ріжними місцевостями, без ніяких шкід. Два італійські розвідчі літаки не вернулися.

Підчас налету на Тобрук поцілено полеву лічницю, причому ранено одну особу. Протилетунська морська артилерія зістрілила один ворожий літак. У східній Африці ворожі літаки намагалися заатакувати острів Гарміль (80 миль від Массави). Зістрілено один ворожий літак, залогу його взято в полон. Другий ворожий літак зістрілено над Ассабом. Італійські літаки заатакували ворожий табор на полудні від Марману біля Кассалі та успішно обстріляли його вогнем скорострілів. У боротьбі під Адарденом ворог залишив на полі бою 22 вбитих, а італійські війська здобули панцирний самохід.

Рим, 3. 9. Головна кватира італійських військ подає: Італійські літаки дігнали та заатакували успішно англійську морську ескадру в середній частині Середземного Моря. Одначе нагальна оборона протилетунської артилерії та завзяті бої з ворожими ловецькими літаками не перешкодили італійським бомбовикам обкидати ворожі кораблі. Одна ворожа авіо-матка, один лінійний корабель, один кружляк і один контр торпедовець поцілені бомбами та важко ушкоджені. Ці осяги сфотоґрафовано. Також сильно збомбардовано базу фльоти на Мальті. Три італійські літаки не вернулися.

Англійці обстрілювали один італійський санітарний гидроплян з відзнаками Червоного Хреста, коли він пошукував зістрілених летунів. У східній Африці збомбардовано військові табори й вантажні самоходи в Кадобі в Судані. Ворожі літаки, що як звичайно надлетіли знад Швайцарії, перелетіли над кількома місцевостями в північній Італії. Внаслідок негайної акції протилетунської артилерії ворожі літаки вспіли скинути бомби тільки на Ґенную, де вбито 2 цивільні особи, ранено 15. Матеріяльні втрати незначні. Протилетунська артилерії зістрілила 3 ворожі літаки, що згоріли. Крім цього ушкоджено і мабуть знищено ще 2 дальші ворожі літаки.

Знаменна промова Ґен. Ґубернатора

З приводу відкриття у Кракові вистави »Німецька діяльність у басейні Висли« — Ген. Губернатор мін. д-р Франк виголосив знаменну промову. В ній згадав про намагання Фірера мирно полагодити обосторонні інтереси з Польщею, які не вдалися через еґоїзм членів польського уряду. Німецькі вояки в геройчному поході знищили Польщу. Фірер заявив, що вже ніколи більше не повстане версайська Польща. — Тепер черга продовжувати німецьку діяльність, яка триває вже століття в басейні Висли. Будови свідчать про те, що тут були німці як перші носії культури й цивілізації. Націонал-соціялісти — це виконавці волі багатьох німецьких поколінь, що в цьому краю довершили стільки мистецьких діл. Світова держава німецької нації, що під проводом Адольфа Гітлера виростає з ґеніяльних перемог, це найвища форма національного життя. Хочемо бути світовою державою, не кольоніяльних визискувачів, тільки робітників, селян, вояків, громадян, людей праці, як гордий і здоровий нарід. Німецький вояк довершив тут найбільшого діла, тепер треба його осяги забезпечити. Вкінці Ґен. Губернатор подякував д-рові Курцові, як орґанізаторові вистави, та ін., за працю при уладженні вистави.

Після цієї інавґураційної промови Ґен. Ґубернатора — д-ра Гайнріх Курц дав перегляд матеріялу зібраного на тій цікавій виставі.

1389 км. німецько-совітського кордону

Берлін, 4. 9. Німецько-совітський пограничний договір, підписаний 31. 8., закінчує довгу низку праць над устійненням спільного кордону. До цього були потрібні: поміри й замаркування кордону, що 17. 8. остаточно закінчено й підписано договір у Москві, підписання німецько-совітського договору про управильнення спірних справ і непорозумінь на кордоні, що сталося 12. 7. Всі праці над переведенням цього договору вимагали 10 і пів місяця часу. Устійнено кордон, довгий на 1.389 км. Велику частину цих праць зроблено підчас незвичайно гострої зими.

Перед підписанням болг.-румун. договору

Букарешт, 3. 9. Переговори між Румунією та Болгарією добігають до свого кінця. Не вияснено ще тільки дві точки, а саме фінансові справи та речинець обсадження болгарським військом полудневої Добруджі. Румуни домагаються вищих цін за їх маєтки в Добруджі. Можливо, що спірні фінансові справи вирішить арбітраж. Обі сторони мали погодитися, що обсадження полудневої Добруджі наступить 20 днів після підписання договору, щоб румуни мали час переселитися. Болгари з північної Добруджі зможуть переселитися до своєї батьківщини продовж двох місяців.

МАНЕВРИ СОВІТСЬКОЇ АРМІЇ.

Москва, 4. 9. »Красная Звезда« повідомляє, що у приязні військового комісаря, марш. Тимошенка, відбулися військові маневри, м. ін. в Одеській окрузі та на Сибірі. Ці маневри обмежилися тільки до невеликих одиниць, до полку включно, та мали на меті провірити стан вишколу малих військових відділів, як курінь чи сотня. В Одеській окрузі взяв участь також маршал Буденний, перший заступник військового комісаря, на Сибірі маршал Кулик.

Золото і брилянти на зірках совітських маршалів

Москва, 4. 9. Президія Найвищої Ради СССР установила як відзнаку для совітських маршалів окрему »зірку маршалів«. Вона складається з пятираменної золотої зірки 4,4 цм. проміру; в середині її є пятинова зірка, а в ній є брилянт 2,62 карати. — Золота зірка прикрашена 30 меншими брилянтами.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ. 2)

20 літ неволі

ЛЕМКІВЩИНА НА БЕЗДОРІЖЖІ.

Лихо загосподарені села на Лемківщині, без найпримітивнішого знання господарської культури, могли були в деяких найдалі на захід і північ висунених наших окраїнах дійсно швидким темпом пропасти для нашої національної справи, якщо, саме в пору не прийшла б еміґраційна гарячка і з нею інакша розвязка господарської структури Лемківщини та найважніше — частинний вилім лемківського населення зпід впливів політичних ґешефтярів і прихід своїх учителів, національно свідомих.

Вправді несовісно було б ціле одіюм за розбиття та розєднання Лемківщини з її населенням від національної справи, класти на рамена місцевої інтеліґенції — у сто відсотках майже священичої, або з таких родів, бо й між цими людьми були надзвичайно чесні та здорово думаючі одиниці — так священики, як теж і цивільні, одначе вони, або не мали впливу на загальну справу й тому тільки в своїх парохіях, або округах не допускали киринної роботи кацапських діячів, або старалися своїм миром серед населення параліжувати всякі посторонні впливи поляків і таких лжепророків, що свідомо, або внаслідок цілковитого незнання справи й тільки на основі свого розфанатизування вели Лемківщину на бездоріжжя. До того й серед самого населення були в селах Лемківщини ґазди — патріярхи, що — хоч і деколи неписьменні, могли бистротою свого ума та орієнтацією на ширші справи закасувати неодного »ученого« кацапа. Ці ґазди тішилися загальною пошаною за свою характерність, чесноту та здорові ради для своїх братів.

Вернемося на хвилину в часи 17. — 18 ст., часи загального опришківства в Карпатах. Судові акти в Мушині, Новому Санчі, Новому Торзі свідчать — які високо характерні люди жили в лемківських горах; провідників ватаг брали на найважчі муки, але не було випадку, щоб деякий з них зрадив своїх побратимів або видав цілі дружини. Отже з таких рідень виводилися люди, що вміли й самі собі помогти, якщо знікуди братньої помочі не могли надіятися.

Головним лихом розполітикованої верхівки на Лемківщині було й те, що вона в своїй себепевності не добачувала ворожих намірів поляків, польсько-австр. урядів, які начебто не звертали своєї уваги на роботу кацапів, а в суті хитро, підлесно штовхали їх проти рідних братів і самі з цього черпали найбільші користі. Поляки заздалегідь мали обдуманий плян, як заволодіти Лемківщиною та зденаціоналізувати — якщо не добровільно, то економічним виснаженням, адміністраційними поділами, шкільно-господарською політикою, або й силою втягнути в свій ляцький орґанізм ціле населення Лемківщини.

З тих причин руссофіли, кацапи — чи як їх там звати, тяжко завинили, що прикладали свої руки до цієї праці, а населення Лемківщини — як найбільше виснажений подорожній — находилося на непевних бездоріжжях, або бовталося — як риба в сітях — у багні, що його витворили ці руссофільські »спасителі« Лемківщини.

Крім господарського занедбання на Лемківщині зовсім було не впорядковане шкільництво. Населення добивалося й домагалося своїх прав, але й в цьому не мало належної підтримки своєї верхівки — Нащо хлопові школи?! — доводилося авторові цих рядків чути доволі часто з уст різних »достойників«, що вважали себе репрезентантами Лемківщини.

Кращі часи під цим оглядом настали в нашій Лемківщині, як самі сини цієї країни, в багатьох випадках самотужки, пішли в школи та по скінченні навчання, верталися в свої рідні сторони, щоб орати занедбану землю. Вони, ці перші наші народні вчителі — плугатарі, добре знали, яка їх тут у горах жде розкіш, — що не тільки в голоді й холоді — прийдеться їм тут ломати перші леди. безпросвітності, але взяти на себе велику відповідальність — і як той, що виховує нове покоління, і той, що його лікує з різних хворіб, радить, веде, помагає, заступає неньку-батька, і дуже часто розстрясає та гоїть душевні болі своїх братів. У честь цих перших наших піонірів народньої шляхотної праці, — повної посвяти та янгольської терпеливости в шиканах від своїх — але не менших братів, тільки інтеліґентів, і від поляків, що на кожному кроці дошкулювали, доносили, тероризували таких перших наших учителів — як М. Гижа, І. Вислоцький, Ю. Назаревич, Т. Перейма, І. Посипанко, М. Ґавдяк, Т. Шурґот, Л. Кобаний, І. Зарівний, Ґермак, Гавриляк, Кліш, Добрянський, Вітошинський, Сорока, Потій, Кузьмич, та пізніших як Звірик О., Кічоровський О., Домбровецький П., Юлія Крупська, Ікалович П., Филипчак І., Смереканич П., Головач М., Кульчицький І., Мілянич О., та інших, записана в душах наших братів на Лемківщині одна з найкращих сторінок, — сторінка нового життя й кращого майбутнього. Тимбільше, що не мусіли вже їхати на далеку еміґрацію люди »сліпі« — себто такі, що не знали письма.

До того рідні вчителі, що самі виростали в лемківських горах і знали з власного досвіду велич гірської біди та безталання — щиро пригорнули своїх братів до себе та дружньою рукою повели їх вперед. Повільною, муравлиною працею вказали їм **правильний національний шлях. Без найменшого сумніву треба ще підчеркнути, що вибрали ці плугатарі найкращі методи — це виразно говоримо в науку сьогочасним молодим учителям і майбутнім, що до народу треба з серцем, любовю підходити, вчутися в його терпіння й кохати цю працю, яку віддається народові!**

Який стан шкіл застали на Лемківщині ці перші наші вчителі-піоніри — для порівнання подаємо коротке зіставлення з 3 перших на сході судових округ; 1) судова округа в Буківську в 1902 р. начислювала 40 громад з 4.070 домами й 4.747 родинами. Число населення цих громад було 26.193, і тих, що виїхали до Америки на роботи 1.925. Читати й писати знали: 4.249, анальфабетів 21.894. Крім цього в тій окрузі було 25 дворів з 92 хатами й 177 родинами. Отже разом 65 громад з двірськими посілостями та числом населення 27.246; неграмотних в тому числі 22.668.

2) Судова округа в Романові: разом з двірськими посілостями було 52 громади, 4.214 домів і 4.929 родин; загальне число населення 25.355 — в тому неграмотніх — 16.268.

3) Судова округа в Сяноці: разом 192 громад і двірських посілостей (самих громад 56 з 7.522 домами й 9.930 родинами) — із загальним числом населення 50.244, з того 29.552 анальфабети.

Села, в яких усі говорили тільки по українськи були в тому році такі: Балутянка, Вілька, Воля Вижня, Нижня і Крецова, Волтушева, Голучків, Дарів, Довжиця, Душатин, Дудинці, Заболотці, Завадка Морох., Завої, Камінка, Камінне, Карликів, Куляшне, Липівець, Морохів, Прилуки, Прибишів, Радошиці, Рудавка Романівська й Ялиська, Сянічок, Согорів, Шкляри. Чим далі підемо на захід Лемківським Бескидом, тим-більше бачимо таких сіл, де в тих часах не було ані одного поляка, хіба в двірських економіях і містечках — як Буківсько, Заршин, Романів, Коросно, Стрижів, Березів, Грибів, Горлиці, Мушина, Новий Санч і Пивнична.

Села, в яких усе населення було неграмотне: Биківці, Долина, Камінне, Миків, Прибишів, Рудавка Ялиська, Воля Крецова й Завадка Марохівська.

Народні школи в 1902 р. були в селах: Камінка, Прилуки, Сторожі Великі й Малі, Тарнавка, Воля Петрова й Вижня, Височани; одначе й тут на загальне число населення читало й писало тільки 1—10 людей.

У сяніцькій окрузі на 130 громад було в 1902 р. 89 шкіл і 16 громад обнятих шкільною орґанізацією, отже разом 105. Необсаджених шкіл було 18, а саме в селах: Дошно, Дубрівка Княжа (Руська), Черемха, Липовець, Морохів, Мощанець, Прилуки, Радошиці, Тарнавка, Туринське, Вислік Доліш., Великополе, Височани, Заславя, Команча, Суровиця, Дарів, Воля Вижня.

Нечинні школи в таких громадах: Великополе, Дубрівка Княжа, Дошно, Команча.

Не було школи в селах: Балутянка, Белхівка, Долина, Довжиця, Душатин, Воля Крец., Воля Петр., Волтошова, Завої, Збоїська, Камінне, Карликів, Миків, Мокре, Прибишів, Ратнавиця, Рудавка Роман. і Ялиська, Токарня, Ясельо та Явірник.

У загальному числі в сяніцькій окрузі в 1902 р. не було в 24 селах шкіл, нечинних 18; разом 42 села, в яких діти не могли вчитися. В інших 88 селах було тільки 77 шкіл. Окремо в Сяноці було 2 виділові (1 трикляс. мужеська й 3-кл. жіноча) школи, в Романові 1 школа 5 кл. мужеська й 4 кл. жіноча. Крім цих 4 кл. школи були: в Буківсько, Загірю (2 кл.), Ячмирі, Боську (2 кл.), Довгому, Ялиськах, Новотанці, Одреховій, Заршині та нечинна в Команчі. Всі інші школи були 1-но клясові. На 89 наших сіл було тільки 40 шкіл з викладовою українською мовою.

З браку відповідних джерел не маємо хвилево змоги подати всецілого зіставлення про стан шкільництва на цілій Лемківщині. Але вже з повищого бачимо, що справа шкільництва була загально занедбана й тому Лемківщина з її населенням не могла власними силами вирватись із манівців, доки не прийшли обставини кращі та рідні працівники.

*) Гляди »Кр. Вісті« ч. 86.

З недолі учителя

Справою української школи, українського учителя, української книжки і часопису займається нині майже все громадянство. Про ці справи читаємо на сторінках нашої преси, чуємо на всяких зборах, сходинах, анкетах, чуємо як говорять про них селяни, інтеліґенція та робітники, бо знають, що освіта, це найтрівкіша підвалина народу. Піоніром, який розносить і ширить народну освіту в найдальші закутини нашої землі, до міст, містечок, сіл і присілків — це учитель. Він все був і буде душею тієї школи, носієм »світла, правди і науки«. Загу учителя розумів уже і мудрець Плятон, бо у свому »Протаґорі« висловлювався про ролю учителя: „Отож я опісля сказав: Якже це? А чи знаєш на яку небезпеку йдеш виставляти свою душу? Чи й тоді, коли прийшлося би тобі повірити комусь своє тіло, а були б побоювання, що воно стане сильне чи немічне, як тоді розглядався би ти і надумувався, чи тіло своє комусь повірити чи ні і на пораду приятелів та свояків кликавби своїх а вони довгі дні роздумували би над цим; коли ж про душу йде, що вище її цінш ніж тіло і в якій твоє ціле майбутнє щастя чи нещастя, залежно від того, сильною або слабою станеться вона — справою тією не поділився ти ані з батьком, ні братом, ані з ніким з нас знакомих: чи повірювати чи не повірювати душу тому комусь, що приїхав з чужих сторін, про що тільки вечером почув ти, як кажеш, а вже рано приходиш та про це й не думаєш, ані словечком не радишся, чи треба йому себе самого повірювати чи ні і готовий ти вложити капітали свої та приятелів твоїх, якщо би ти додумався, що треба за всяку ціну піти до Протаґора, якого ти ані не знаєш, як кажеш, ані ніколи з ним ти не говорив, якого ти софістом лише називаєш, а що то софіст, того, як виявилось, ти навіть не знаєш, хоча й самий йому віддати себе самого хочеш". Так високо цінив учителя в таку глибоку старину Плятон. Оцінив у наше лихоліття і наш народ свого рідного учителя, приймаючи його до себе і даючи йому, що в перших хвилинах було для життя конечне. А те життя нашого учителя, на наших селах і там далеко на заточенні — це вже окрема сторінка історії.

Розглядаючи всесторонно проблему публичного виховання, як говорить проф. Р. Міллер Фраенфельс, мусимо в відповіднім насвітленню поставити також справу учителя як виховника. Проблема виховника-учителя важніша як загально думаємо. Учителя виховника не можна уважати якимсь своєрідним урядовцем чи адміністратором народнього виховання. Суспільне становище учителя ще й досі недоцінюване, а в гіерархії суспільної драбини він усе ще на тому низькому щаблі. Причина тому, що в рядах учительства давніше бували люди невеликої духової вартости. Прим. у старині педаґоґами були невільники, а не дуже так давно у нас — пияниці дяки, а навіть недослужені військові »капралі«. В наших селах бачили ми до останніх часів за Польщі учительок, що радше ширили згіршення, замість виховувати. То ж не диво, що люди зі сильною волею, з огляду на низьке соціяльне становище учителя учительську працю оминали та воліли студіювати право чи медицину. Правда, що тут і там розуміють уже всю вагу народнього учителя, проте давні пересуди глибоко закорінені, і коли їх зовсім уже не стане — побачимо в учительських рядах найкращих працівників з найкращими моральними та духовими вартостями Тоді дібється учительство і належного матеріяльного забезпечення, яке дасть йому змогу на дійсно культурне життя.

І про цю справу не треба забувати, бо ця справа є вимогою і культури народу. Тепер за воєнного лихоліття вичитували ми на сторінках нашої преси лише признання для учительської праці, для самовідречення учительства, яке боролось зі всіма трудноцами і поборювало їх, коли доводилось учити без книжок, зшитків, шкільного приладдя і в небувалих умовинах. Бували випадки, що учитель в боротьбі за українську школу наложив головою, згинувши як герой на стійці з руки скритовбивника. Про криваві напади на українських учителів, їхні мешкання годі тут і згадувати. Годі згадувати і про всі ці злидні. Учителеві доводилось бути лише на ласці села, бо цілі довгі зимові місяці не діставав він ніякої платні. Бувало, що часами село »забуло« донести учителеві харчів і він ходив голодний, а встидався впоминати. Мало того, відома прим. дійсність, що учитель ще від минулої осени, з родиною, не може знайти в селі мешкання, та зі сусідного міста щоденно доходить, або доїздить ровером. Знаємо прим., що в однім »княжім городі« учительство примирає іноді з голоду, а по інших місцях випродується з останніх лахів, бо не вистарчає на прожиток. Також в одному »княжім городі« учительство висилає свої нелітні діти на село на заробітки, щоб за це принести *бодай пляшку молока...* **І. Лобай.**

ОПОВІСТКА.

Подаємо до відома, що п. Орест Городиський із Команчі прислав суму 28.— зл. (двадцять вісім злотих) як дар одного німця, захопленого українською піснею, — на українські національні потреби. Гроші передаємо до диспозиції Українського Допомогового Комітету в Кракові.

Адміністрація „Краківських Вістей".

Імперіялістичні наміри Злучених Держав

З Ню-Йорку повідомляють, що намагання Злучених Держав заложити військові бази в Уруґваю мають на меті створити стратеґічні бази здовж цілого побережжя Америки. Як подає »Ню-Йорк Таймс«, до Монтевідео прибули ще в червні представники воєнного й морського міністерства з Уошінґтону, які переговорювали не лише про військові бази, але також про тісну співпрацю ґенеральних штабів обох країв. Одначе Уруґвай видигнув труднощі. Підчас всеамериканської конференції в Лімі виявилося вперше бажання Злучених Держав тісної співпраці з Полудневою Америкою. Полуднево-американські держави намагалися осягнути ґарантію постійности цієї політики а коли це не вдалося, поступили дальше з великою осторожністю та оминали всяких постанов, які пізніше могли бути використані до обмеження їхньої суверенности, або до іншого ослаблення їхньої повної самостійности.

Це вповні відповідає духові Гавани, що передбачує колективну мандатну управу цих европейських кольоній, що залишилися без влади, як також нові військові бази для оборони західної півкулі на всеамериканській основі. Переговори перервано аж до повороту ґен. Кампоса з Уошінґтону. Після того, як англійський уряд вирішив віддати Бермудські острови до диспозиції Злучених Держав для заложення летовищ, почали числитися з тим, що Злучені Держави виступають з домаганнями до Бразилії, щоб вона відступила їм стратеґічні бази для летунства і фльоти.

Одначе передумовою успіху цієї акції в Бразилії буде устійнення справ між Злученими Державами та Уруґваєм. Злучені Держави не бажають собі, щоб ця справа була предметом нарад всеамериканської конференції.

М. АРДАН. 2)

За Бескидом

(Продовження)*)

На закруті одинокої головної вулиці в Межиляборцях, в напрямі до двірця, серед лип мурована церква. Кільканацять кроків за нею обширна »фара« (приходство).

»Фаредують« тут від півтора року оо. Василіяни. Всі вони, до одного вигнанці з Карпатської України. Пряшівський Владика дав цим скитальцям тутешню парохію, де вони ревно забралися до праці. Спершу важко довелось їм працювати, тепер уже поволі зеднують собі вірних, зокрема молодь.

Головний настоятель тутешніх Василіян — це відомий поет Закарпаття — Зореслав, о. Севастіян Сабол. Молодий, енерґійний, всіми люблений протоігумен. Лихою долею битий — »зліз« насилу з Олімпу, тай потяг сюди у непривітні гори, щоб рятувати свою молодшу братію, дати їй дах над головою. Священики тієї ориґінальної »обителі« крім душпастирських занять, учать своїх богословів, дають по краю реколекції та місії тутешнім греко-католикам.

Ми старі знайомі з тамтого боку Карпат, ще з юнацьких часів, та час не дає змоги бодай на хвилину поступити в гостинні пороги о. Зореслава й побалакати сердешно про те, що було та що буде.

Була друга з полудня, як я опинився на двірці в Межилаборці. Доволі великий і гарний цей двірець над річкою Лаборцем. Маю ще трохи часу до »влаку« (поїзду), іду на пиво. То знамените будейовицьке пиво, холодне мов лід, густе як сметана. Вже давно пив таку амброзію. З тієї рідкої нагоди фундую собі ще одне велике на погибель ворогам! Крім доброго пива, тут ще й добрі папіроски. Найдешевші »Детва«, кращі від них »Татра« (як наші »спорти«), а ще кращі, незвичайно милі — це »Ліпа«! Сотка цих останніх 20 корон. Для тутешніх — небагато, для »закордонніх« — це таки сумка.

Ще пять хвиль до поїзду. Кажу до поїзду, бо мій »влак« стоїть тут перед носом вже доброї пів години. Тут вихідня його станиця. Вгору, до границі, ще дві стації, та особові поїзди мабуть з ощадностевих причин, туди не доходять. Їдуть там раз на добу т. зв. моторки. Дуже практичний і популярний тут середник льокомоції. Це один ваґон, дещо менший від нормального із мотором по середині. Машиніст-шофер сидить собі високо у вежі і так »їде« Замість крикливої парової сирени, ніжний звук металю. Швидкість їзди й ціна білетів така як в особових поїздах. — Це спадок по ЧСР, новий доказ культури й доброї господарки.

До польсько-німецької війни мали ці сторони получення із Лупковом. Та польські війська втікаючи, висадили граничний тунель. так солідно, що й досі важко його направити.

На одну хвилину перед відїздом поїзду поважно, мельодійно бе стаційний дзвінок. Щось так, як у нас, по цій стороні Карпат, ще за Австрії. — Свисток, трубка і їдемо. Упершу їду словацьким поїздом. Напроти мене сидять дві старі, руді жидівки, одна з гускою під лавою. Праворуч патлатий жидок раз-у-раз чухається в різні кутки лискучої від товщу ґардероби. — Ваґон чистесенький, рейки вистукують свою монотонну, ритмічну пісоньку, однакову тут і там, за горами, у рідному краю, на лінії Сянік — Лупків.

На сусідній стації сідає знову до »комплету« кількох жидків та дві замашисті словачки. Бородаті гості починають свій хайдер, так, що непривичне ухо не годно винести цього гармідеру, просто терпцю не стає. Михоть відчуваєтеся тут цю благодать щодо жидів у Ген. Ґубернаторстві.

Поїзд бистро жене у долину, здається сам котиться без пари вдолину, здовж Лаборца раз-у-раз влітає й миґом перетинає бурхливі потоки, доплини Лаборца, або вужем здовж ріки веться. А яке ж велике багацтво ліса по цім боці Карпат! Цілі ланцюхи гір, що їх минаємо — покриті буйною сосною та смереком. Видно господарі цієї країни не вели такої рабункової господарки продовж останніх десятків літ, як у нас, по другому боці Карпат.

(Д. б.)

*) Гл. »Кр. Вісті« ч. 86.

З голосів преси.

Новий мадярсько-румунський кордон

Передова стаття у »Франкфуртер Цайтунґ« з 1. 9. ц. р. присвячена висліді останнього віденського арбітражу. Автор звертає спершу увагу на розмірну байдужність німецького громадянства до прикордонних країн, чи пак у даному випадку Румунії і Мадярщини, себто двох держав, з якими Німеччина зберігає однаково добрі й живі торговельні звязки. А проте автор опрокидує арґумент, що — мовляв — це маловажна справа, чи кордон між отими державами біжить трохи більше, чи трохи менше на схід чи на захід. Бо від правильно поведеного кордону залежить у чималій мірі правильний господарський розвиток країни. Дальше: правильний кордон рішає про те, чи між двома сусідами є стан задоволення і спокою, чи вічно один сусід мріє про те, щоб перекинути несправедливий на його думку кордон, і другий, що всю енерґію треба виснажити на оборону своїх кордонів. Однак: що таке справедливі кордони? Румунія боронила свої кордони, покликуючись на етнічний принцип, причому на доказ видала була навіть атляс, зложений із мап, оголошених свого часу, від 1857 до 1940 року, німцями, мадярами та італійцями про етнічне розміщення румунів. Але на тих мапах всетаки завжди виднів суцільний простір поселення секлянців, на східньому краю карпатського луку. Мріею мадярів було дістати назад до свого краю тих секлянців. Зате тоді мадяри були б дістали також кількасот тисяч румунів, які рішуче не хотіли до них іти.

»Ніякий кордон, якнебудь він виглядав би, не був би настільки »слушний«, щоб обидві сторони прийняли його вдоволено й без застережень. Тому й не вдалося повести його румунам та мадярам. Мусіло ще щось прийти, щоб нова границя стала »слушною«, а саме інтервенція порядкуючого європейського чинника, який міг би нову границю правно і морально заґарантувати та таким робом надати їй елементу тривкости. Той чинник, вісь Рим-Берлін, повів тепер нову границю і дав їй свою гарантію. Коли розважити, які були інші можливості щодо поведення нової границі, то прийдеться признати, що нова границя все ж відповідає ще розмірно найбільше справедливому вирівнянню суперечностей. Вона сповняє найгарячіше бажання мадярів щодо повороту секлянців до батьківщини та обмежує віддачу території, заселеної румунами, до границь, які необхідні, щоб виконати те завдання та щоб сяк-так зберегти нерозривні територіяльно-господарські відносини. Переселення, яке дозволене на підставі зголошеного бажання опції, може притупити вістря несправедливости, невдоволення. У свідомості, що вони вділили максимум того, що можна було вдіяти, держави осі рішилися теж дати новій границі свою ґарантію. Коли цій границі навіть і бракує досконала »слушність« та справедливість (кожна інша розвязка була б ще гірша), то надолужать її воля і сила обох порядкуючих великодержав. Це значить, що нова мадярсько-румунська границя стала нероздільною частиною нового європейського ладу та що її збереження й опіка над нею лежить в європейському інтересі. Треба сподіватися, що свідомість цих обставин просвічувала обом державам, які спершу старалися самі дійти до порозуміння, потім відкликались до арбітражу держав »осі« та засвідчили цим своє почуття европейської відповідальности.

Очевидно, що хоч нова границя зробила щасливими чимало мадяр, проте й у немало їх викликала розчарування, головно у тих, які сподівалися, що їх свояки вернуться до рідного краю, а тепер переконалися, що конечно щастя покотилось мимо них. Знаємо теж, яку ролю грає у мадярських почуваннях переконання про святість границь королівської історичної корони св. Степана. Знаємо, теж, як за тих коротких 20 літ румуни привикли до заокругленої форми їхньої держави, подарованої їм з ласки держав Антанти у постаті »Великої Румунії«. А проте можна твердити, що зречення, з яким обидві сторони піддалися мировому присудові, було щире та що обидві сторони будуть в інтересі европейської будуччини дивитись на нову границю, як на тривку розвязку... Який сенс було б надалі плекати старі рани? Нова сила держав осі, яку тепер усі відчувають, доказала, що зона може помогти народам південного сходу до найкращих можливостей їх розвитку та не хоче їх поневолювати...«

—o—

Відповідальність за війну

У тому самому числі »Франкфуртер Цайтунґ«, у великій статті на першій сторінці п. н. »Від війни до перемоги«, автор призадумується над загадкою, якою була і досі ще подекуди є впертість анґлійців, що хотіли воювати та воюють з приводу конфлікту за... Данціґ. Пригадуючи відому правду, що Данціґ був лише притокою, якої вхопилася Анґлія, щоб розпутати війну, в якій — чужими руками — гадала перемогти і зломити німецьку потугу, автор звертає увагу, що анґлійці ввесь час війни дуже дбайливо виминають питання про сутню відповідальність за цю війну, дарма, що їх слова та діла дають на те питання найяскравішу відповідь.

»...Роздута свідомою пропаґандою ненависть до всього, що націонал-соціялістичне, дозволила нашим противникам досі тримати вдалека від своєї совісти це питання, вправді прикре, а проте неминуче. Щойно при катастрофі воно знову вирине. І то з подвійною силою. Сама собою крикливість анґлійської пропаґанди є тільки доказом страху перед тим будучим іспитом. що його буде примушений складати анґлійський нарід — ставляючи собі й самому відповідаючи на найприкріші запити. Покищо все ще анґлійці вірять у справедливість своєї справи, а навіть коли хтось із них не є у цьому так дуже переконаний, то як порядна людина вважає зобовязаним тримати разом із земляками, у хвилині найвищої небезпеки. Це те, що робить боротьбу такою важкою та буде її робити такою, аж поки Анґлія не буде остаточно зломана. І це є завданням Німеччини! перемогти не тільки британського міністра закордонних справ, британський ґенеральний штаб, адміралів, міністра постачання та керманичів усіх інших ресортів влади, отже ту частину анґлійців (зрештою дуже численну), які впертістю своєї волі та розпучливою відвагою викликують пошану, що її відчуває сильний навіть до свого ворога, без огляду на те, що можна сказати про мораль та політику володіючої верхівки Великої Британії. Але навіть найбільш вперта людина не може забезпечитись перед катастрофою. Коли сьогодні так багато анґлійців вірить, що їх боева сила невичерпана, то це тому, що широкі маси анґлійського народу не є ще свідомі страшної катастрофи, яка грозить їм у ділянці господарській і прохарчування у висліді бльокади та бомбардувань. Вони не знають цього, бо в їх найближчому оточенні життя і господарка пливуть буцім то ще досить нормально. Але катастрофи назрівають поволи і спершу невидно для ока. Тільки потім приходить раптове заломання. Нема нікого у Німеччині та в Італії, ба, нема нікого у всьому світі, хто нині ще сумнівався би, що Анґлія йде назустріч катастрофі, і то йде швидше, ніж признають оптимісти«.

Ця війна, каже автор, доказала, що ініціятива все лежала в руках німців: ніхто інший, тільки німці мають силу і змогу вибірати такі методи воювання, які в кожній стадії війни видаються їм найкращими та найдоцільнішими. Всі інші тільки розгублюються у відгадуванні німецьких замірів. Анґлійцям нічого не залишилось, як тільки торочити сплітки на тему німецьких замірів та переживати тепер бльокаду і безупинні налети, які їх ломлять, поволи, але певно.

Перед роком

5—7 ВЕРЕСНЯ.

І так уже перші чотири дні війни вирішили про перемогу німецької армії, а дальші наближували послідовно катастрофу Польщі.

Звідомлення з 5-го вересня подає про повне заломання польського спротиву на всіх фронтах та відворот її серед безладдя і метушні. З інших звідомлень цього дня довідуємось про зайняття північною армією укріплень Ґравденцу, Млави та міста Бромберґ. В західній Галичині праве крило полудневої армії посунулося так уперед в напрямі Кракова, що польські дивізії на Горішньому Шлеську мусіли з поспіхом залишити оборону цього промислового району. Німецькі війська зайняли Катовиці і Кеніґсгітте. Поважної невдачі зазнала польська ґрупа під Ченстоховою, де попав у полон цілий штаб 7-ої дивізії разом із командантом ґен. Ґенсьоровським, бувшим шефом польського головного штабу. Проломання фронту коло Ченстохови мало ці траґічні наслідки, що панцирні відділи нім. ґрупи ґен. Райхенава рванули вперед, так, що вже 8-го вересня загнались аж під Варшаву.

Дні — 5-го, 6-го і 7-го вересня позначились нестримною погонею німців за ворогом, причому німецькі війська зайняли 6-го Новий Санч та Краків, а на півночі захопивши Кельце дійшли під Томашів Маз. і Лодзь. Виразно слідний уже і новий пролом здовж ріки Пиліци, що покінчився небаром черговим мішком біля Радома. В тих днях Варшава вже поважно загрожена, бо саме ці панцирні відділи шлеської ґрупи, про які була згадка, прорвались під Ченстоховою і наближались до столиці, а водночас північна німецька армія дійшла вже коло Пултуська до оборонної лінії ріки Нарев.

Траґічних форм набрали тоді і спроби замкненої польської поморської ґрупи, що намагалася прорвати в полудневому напрямку. Спроби ці мали вже наскрізь хаотичний характер. Лише деяким кінним відділам поморської кінної бриґади удалося прорвати та получитись з т. зв. познанською ґрупою, решта все що було попало в полон.

М.

Господарські справи

Капіталізація як основа

„Промислу нема, торговлі нема, а сільське господарство в зовсім примітивному стані" — це опінія яку вам кожний висловить, характеризуючи господарство українських теренів в Ген. Губернаторстві. І правдиві ці слова. Ніодна ділянка народнього господарства на українських землях не стоїть на бажаній висоті. Цей стан мусить брати під увагу кожний, хто має яке небудь відношення до господарської дійсности, тимбільше кожний, хто сам співпрацює активно в господарському житті. Коли господарство виказує стільки недомагань, тоді здається важко рішити, котре з цих недомагань слід насамперед усувати. Але в одному всі погоджуємося: господарство на українських землях у Ґенеральному Ґубернаторстві вимагає дбайливої негайної праці, вимагає вкладу зусиль і гроша. І цієї саме справи гроша хочемо торкнутись сьогодні.

Ніхто мабуть не сумнівається, що серед українського громадянства є гроші. Посунемося ще дальше й ствердимо, що грошей є доволі. І якщо б прийшлося цими грошевими засобами українського громадянства будувати господарське життя на українських землях у Ген. Ґубернаторстві, можна б зробити дуже багато. Це безсумнівна правда. Але тут саме »маленька« заковика. А саме гроші не є в руках якоїсь господарської установи, яка зуміла б їх використати якслід, але в руках поодиноких громадян. Тому то ці гроші треба змобілізувати, треба в якийсь спосіб від поодиноких громадян їх витягнути, щоби влити в господарське життя.

— Що? Може знов ощадність? Не має ніякого глузду в нинішніх часах щадити! — вирветься неодному з нас. Бо справді. Війна, постійна зміна різних державних орґанізмів, нищення цілого старого світу, — і виривається хтось з домаганням ощадности. Одначе все ж таки щадити треба. — Ощадність — це одна з суспільних функцій, без якої громадянство не може ні належно жити, ні розвиватися. І де ми не були б, в яких умовинах не жили б, потреба ощадности є постійна і незмінна. Та ствердження самого факту замало. Замало відмовляти собі чогонебудь і призбирувати в той спосіб капітали, що мали б »безпечно« лежати десь у схованку. Від цього не матиме користи народнє господарство і сам власник матиме теж невелику користь. — Правдива ощадність — це щадження гроша в господарських установах, які цим грошем вмітимуть господарити.

Автім ощадність не є одиноким засобом капіталізації. Більш гнучким і модернішим засобом є купно цінних паперів (акцій, заставних листів), що їх видають поодинокі підприємства. Такі папери мають цю добру прикмету, що їх в кожній хвилині можна згрошевити не лише в господарських установах, але теж на приватному ринку і таким чином дістати свій гріш. Така плинність дає велику перевагу цінним паперам перед іншими формами капіталізації, в першій мірі перед ощадністю. У нас одиноким українським підприємством, що видало акції і саме тепер їх уміщує на ринку є акційна спілка УГАС у Кракові.

Нинішні часи зі своєю змінливістю настроюють людей недовірливо. Це має поважний вплив на капіталізаційну акцію. — Неодин, що підходить до справи поверховно, воліє гріш ніж якийнебудь цінний папір, чи щадничу книжечку. Одначе люди забувають про те, що коли б наступили якісь переломові зміни, то вони однако вплинуть на гріш, чи він буде в кишені посідача, чи в банку. З цінними паперами справа краща тому, бо їх не лише можна легко згрошевити і перенести як гроші, крім цього вони також запевнюють відсотки.

Я. Г.

Є доволі грошей...

Вказує на це та обставина, що в Німеччині щораз обнижують відсотки. Почалося в квітні від обнижки дисконтової стопи державного банку (відсотків від з есконтованих векслів) з 4 на 3,5%. Відсотки від добрих векслів на приватному ринкові впали в останньому часі до $2\frac{1}{4}$%. Люди мають доволі грошей й радо їх дають на позички, або закуповують за них **цінні папери**, приватні чи державні. Попит за ними дуже великий. І так нпр. $4\frac{1}{2}$% державна позичка, видана підчас війни вперше при кінці квітня, осягнула в минулому тижні курс 102 марок за 100. Приватні папери, головно акції, тішаться ще більшим зацікавленням. Як виказує звіт берлінської біржі, в першому півріччю 1940 р. пересічний курс акцій зріс зі 110 на 122 за 100. Отже хто купив акцію за 110 марок міг продати її за пів року за 122 марок, себто дістав, не числячи можливої дивіденди (відсотків від акції по закінченню року) — 22% у річному відношенні. Такі прибутки заохочують до дальшого купна цінних паперів. Користи попиту за акціями для громадянства є такі, що промисл і взагалі господарство має подостатком капіталів та може спокійно і видайно працювати.

У нас теж є доволі грошей між людьми, але нема кому їх зібрати та зужити в такій формі, щоби й гріш був забезпечений і легко можна було його витягнути та що найважніше, щоб він достаточно та видайно працював. Дещо в нас люди поскладали гроша в кооперативах, але це здебільша дрібні суми. Більші суми не мають покище легкого способу праці, хоч промислових та торговельних ділянок багато. Маємо покищо тут тільки одну акційну торговельну спілку (УГАС) та кілька спілок з обмеженою порукою (Аґрарія, Тебеґа, Українське Видавництво, тощо). Чи не слід би і нам призадуматися над цими справами?

Т. М.

Капіталовий ринок

В НІМЕЧЧИНІ:

Перший піврік цього року замкнуло німецьке господарство в ділянці ощадности сумою 24-ох (двацять чотири) міліярдів марок (48 міліярдів золотих). Крім цього для фінансування війни видано на $3\frac{1}{4}$ міліярда марок (6,5 міліярда золотих) 4%-вих скарбових переказів. Далі видано неопроцентовані перекази і векслі державного скарбу. Приватні промислові позички в значній мірі втягнув грошевий ринок. Обнижка відсоткової стопи позначилася в усіх ділянках. Побіч дисконтової стопи, зменшено опроцентування позичок під заставні листи з $4\frac{1}{2}$ на 4%.

В АНГЛІЇ:

Вимоги фінансування війни зустрічають в Анґлії щоразто нові труднощі. Значно обмежується ощадність так, що плянується примусову ощадність. Остання военна позичка не дописала. У звязку з цим депозитові банки дістали доручення признати державному скарбові шостимісячний кредит.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ:

Зовсім інакше виглядає справа у Злучених Державах. Тут у безконечність ростуть зложені клієнтами капіталові засоби так, що висота неопроцентованих капіталів у трьох найбільших банках сягає 3,8 міліярдів доляр. Майже половина цих грошей лежить зовсім поза оборотом, бо немає їх до чого вжити. Всі нові випуски коротко- і довгоречинцевих державних позичок зовсім не втягнули напливаючих капіталів.

БЛЬОКАДА АНҐЛІЇ

Румунський уряд заборонив румунським кораблям плисти на анґлійські територіяльні води.

Грецький уряд стоїть перед поважною проблемою пристосувати свою мореплавну політику до вимог протианґлійської бльокади. Це викликає оживлену дискусію, бо грецька торговельна фльота була здебільша на послугах Анґлії і тепер побоюються ріжних труднощів у грецькій господарці.

СТЕМПЛЮВАННЯ РУМУНСЬКИХ НАФТОВИХ АКЦІЙ

Згідно з декретом про акції нафтових товариств з дня 12. липня 1940 р. всі акції товариств, що займаються якоюнебудь з ділянок нафтового промислу — видобування, торговля нафтовими теренами, рафінерії — мають бути перестемпльовані до 12. вересня ц. р. під загрозою неважности. Акції будуть перестемпльовувані на імя власників. У Ґен. Ґубернаторстві такі акції слід відсилати до перестемплювання на адресу румунського посольства, торговельного відділу Берлін В 35, Райхсштрассе 26. До акцій треба долучити посвідку державної приналежности, національного походження в оригіналі і двох відписах, як теж доказ власности. Друки, потрібні до виповнювання цього, дає посольство в Берліні.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕКРЕТ ДЛЯ БАСАРАБІЇ

Президія Найвищої Ради СССР перевела націоналізацію цілої землі з лісами і підземними скарбами в Басарабії та в північній Буковині. Українська і Молдаванська Рада народніх комісарів мають подбати про те, щоби переведено розділ землі для безплатного вжитку селянам. Тим самим розпорядком знаціоналізовано всі банки, кредитові установи, транспортові підприємства і промислові заведення, які мають більше ніж 20 робітників; всі друкарні, театри, кіна, спортові площі, аптики, лікувальні заведення, школи, навчальні заведення, більші мешкальні доми.

НОВІ НАФТОВІ ПОЛЯ НА ПІДКАВКАЗЗЮ

Згідно з дорученням державних і партійних чинників у нафтових теренах, де ствержено достаточну кількість ропи, слід якнайскоріше розпочати видобування. Це відноситься в першій мірі до нафтової округи Ґрозний і до Баку. В окрузі Ґрозний деякі з нових отворів дають 250 тон денно продукції. Для перевозу будуть побудовані нафтопроводи. В окрузі Баку переведено ряд нових верчень і стверджено, що вже при пробних верченнях у глибині 1.800 м. показалася ропа, яка дає в початковій стадії 200 тон продукції денно. Присутність нафти стверджено на островах Каспійського моря, а саме на острові Булля. Азербейджанська філія Академії Наук вислала туди досвідчальну комісію.

З ГОСПОДАРСЬКИХ КНИЖОК:

Микола Добриловський: **»ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ«** (курс лекцій) Подебради 1923—1933 рр.; на правах рукопису, літоґрафоване, стор. 305, ціна 20.— зол.

Зміст: Вступ (предмет та завдання, методи політичної економії, схема госп. розвитку суспільства). Продукція (природа, праця, капітал, орґанізація, система та форми виробництва). Обмін (цінність, ціна, гроші, кредит, торговля, транспорт) форми підприємств). Розподіл (заробітня платня, зиск, земельна рента). Структура й динаміка народнього господарства.

Це одинока в нас книжка, написана обєктивно та приступно, яка дуже надається для початкуючих, які бажають поглибити своє знання в ділянці господарства.

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР

ВЕРЕСЕНЬ.

5. Четвер — Луппа, Іринея.
6. Пятниця — Євтиха свм.

— ВЖЕ ВИЙШЛО 4 Ч. »ІЛЮСТРОВАНИХ ВІСТЕЙ«, багато ілюстроване, незвичайно цікаве й актуальне. Зміст цього числа: Т. Чет.: Над рікою; Лярісса Ельде: Після бурі; Г. Хорольський: Право життя; Ю. Косач: Перша спокуса Вишенського; Ю. Кміт: Хуртовина; Ол. Бабій: Підляшша; Ірина Сандович: Лист; М. Островерха: Серед піль; Т. Кернер: Пісня чорних стрільців; Я. Гр.: Розкопи у Чермні; О. Вергун: З історичної мандрівки по княжім Ярославі; Яр.: З табору в Окшеві; Б. Данилович: Невірна леґенда. — Цілість доповнює 28 прегарних ілюстрацій з сучасного українського життя в Ген. Ґубернаторстві. »Ілюстровані Вісті« повинні бути на столі в кожному українському домі.

ШИРШІ СХОДИНИ ЖІНОЧОЇ СЕКЦІЇ при т-ві »Просвіта« у Кракові відбудуться в понеділок дня 9. вересня ц. р. в год. 7-ій вечором у домівці »Просвіти«, Краків, Адольф Гітлер-Пляц ч. 12. На денному порядку реферат і звіт з діяльности Секції. Приявність усіх членів побажана.

— З ДНЕМ 1. ВЕРЕСНЯ Ц. Р. відкрита в Холмі українська державна 8-клясова ґімназія. Вписи відбуваються щодня в будинку ґімназії при вул. Ал. Чарнецького ч. 4. Вступні іспити до всіх кляс відбудуться в пятницю 6. і в суботу 7. вересня ц. р. Наука починається в понеділок 9. вересня ц. р. При ґімназії будуть два інтернати для замісцевої молоді: хлопячий і дівочий. — Управа ґімназії.

— ТРИМІСЯЧНІ МАТУРАЛЬНІ КУРСИ відкриті при українській державній ґімназії в Холмі. Вписи в дирекції ґімназії. Наука починається в понеділок 9. вересня ц. р. Курсанти можуть мати приміщення в інтернатах. — Управа ґімназії.

— ЛІКАРІВ-УКРАЇНЦІВ закликає ще раз У. Ц. К. у Кракові, вул. Зелена 26, подати свої адреси та найважніші персональні дати, якщо їх дотепер не зголосили.

— ЕМЕРИТИ, втікачі зі Совітів, що не одержують досі емеритури, зголосяться чимскорше у своїому власному інтересі до Українських Допомогових Комітетів в місці свойого перебування для реєстрації. — УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР. КОМІТЕТ.

— УКРАЇНСЬКИЙ КУРС ПІКЛУВАЛЬНИЦЬ ХВОРИХ У ВАРШАВІ. За дозволом німецької влади Варшавський Український Комітет улаштовує курс для помічниць - ґіґієністок (піклувальниць хворих). Курс розпочинається 15. IX. 1940 р. і триватиме 6 місяців до 15. III. 1941 р. в тому 3 місяці займуть теоретичних і 3 місяці практичних у шпиталях. У склад викладачів входять визначні фахові сили, українці і німці, що дає запоруку високого наукового рівня цього курсу. Між іншими предметами у програму курсу входять: 1) анатомія (8 год.), фізіологія (3 год.), 2) ґіґієна (12), бактеріологія (8), щеплення (8), 3) засади опіки над хорими (40), 4) перша поміч в наглих випадках (40), 5) хороби суспільні й епідемічні (56), 6) засади плекання немовлят, дітей і опіка над дітьми (20), 7) хороби внутрішні й нервові (10), 8) положництво (опіка над вагітною, родильницею, матірю, що кормить (20), 9) дитячі хороби (10), 10) напрямні суспільної праці ґіґієністок (2), 11) засади праці шпитальної (2). Укінчений курс дає право праці в шпиталях. Піклувальниці в першу чергу будуть спрямовані до лічниць Холмщини й Підляшшя. На курс будуть прийняті кандидатки, що мають свідоцтва або можуть ствердити скінчення щонайменше 6 кляс ґімназії старого типу чи 4 кляси нового типу (або іншої середньої школи). Вік кандидаток від 17 до 30 років (вийнятково й вище). Прохання з долученим життєписом і відписом шкільних свідоцтв треба надіслати найпізніше до 8. вересня ц. р. на адресу: Украініше Фертравенштеле, Варшав, Копернікусштр. 13, на руки І. Чернецького. Курс цей може бути пізніше, на бажання зацікавлених, поширений на 1½ річний і стати поважним осередком фахового знання нашої жіночої молоді та приготовити її до відповідальної праці тепер і в майбутньому. Наука на курсі безплатна. Для замісцевих Комітет призначить помешкання в Українському Домі. Найбіднішим може бути призначене частинне утримання й стипендії. За Комітет: Провідник полк. М. Поготовко, організ. референт І. Чернецький.

— РЕЄСТРАЦІЯ ВСІХ КУЛЬТУРНИХ ДІЯЧІВ. На основі розпорядку Ґенерального Ґубернатора обовязані всі, що працюють на культурному полі в Ген. Ґубернаторстві, негайно зареєструватися в шефа округи (дистрикту). Цей розпорядок торкається музиків, композиторів, співаків, малярів, різьбарів, ґрафіків, акторів, артистів, режисерів, як також письменників, журналістів, видавців, книгарів, фотоґрафів і продавців мистецьких виробів. Шеф округи на основі зголошення видає дозвіл на виконування дальшої діяльности. Після 1. грудня 1940 р. не вільно буде виконувати культурну діяльність без дозволу шефа округи.

— СТАРОКАВКАЗЬКИЙ РУКОПИС. В Ташкенті найшли рукопис поеми »Гамса«. Автором її був поет Нізамі, що жив в 17. ст. Рукопис походить з 1641 р., має численні мистецькі мініятури.

Посмертна згадка

Д-р Гнат Белей

В неділю, 18 серпня ц. р. помер на недугу серця д-р Гнат Белей, лікар у Льовнах у Чехії, в 42-ому році життя. Д-р Г. Белей походив зі свідомої міщанської родини з Войнилова в Західній Україні, яка видала нам одного з перших піонірів української журналістики і колишнього головного редактора »Діла« Івана Белея. Войнилівські міщани відомі з того, що зберегли український характер свого містечка і мали великий вплив на освідомлення довколичного селянства, чого доказом є такі свідомі села як Томашівці, Довга, Негівці, Сівка та інші. Г. Белей ходив до ґімназії у Станиславові, іспит зрілости склав у Львові. Вже зі шкільної лавки пішов до УСС. У визвольній боротьбі брав участь у боях під Судовою Вишнею, та перейшов тернисту дорогу разом з УГА. Важко ранений в ногу в боях з поляками мав піддатися ампутації, але цього не зробив і тому ввесь час терпів великі болі, що спричинили недугу серця, яка приспішила його смерть у 42. році життя. Залишив дружину і двох синів Романа і Марка. Медичні студії скінчив у Празі. Промувався в 1926 р., після чого став лікарем у чесько-німецькому пограничному місті в Льовнах, де зєднав собі щирі симпатії і німців і чехів. Був членом Українського Лікарського Т-ва у Празі та інших організацій, які все радо підтримував матеріяльно.

Дня 22. ц. м. пращали його товариші звання і зброї у празькій крематорії, куди зійшлося кількадесять українських лікарів, його чеських приятелів з Льовн і Праги, та значне число колишніх вояків. Іменем приятелів і знайомих з Льовн попращав Покійного директор хліборобської каси Томa Рейшек. З технічних причин відпали пращальні промови представника Українського Т-ва д-ра І. Добриловського і представника колеґії Пропаматної Відзнаки Української Армії ред. Я. Олексенка.

Український Церковний Хор під проводом дир. А. Буркацького відспівав похоронні пісні: »Вічная память« і »Видиш брате мій«.

О-ко.

Змагання за мистецтво і свято молоді в Холмі

Реферат Молоді при Українському Допомоговому Комітеті в Холмі повідомляє, що в днях 21—22 вересня ц. р. відбудуться в Холмі з нагоди свята жнив спортові змагання найкращих змагунів з усіх повітів Ґенерального Ґубернаторства. Програма змагань: мужчини біги: 100, 400, 800, 1500 м; скоки: вгору, вдалечінь і з жердкою; мети: ратищем, диском, булавкою; стусан кулею; штафета: 4x100 м і 4x400 м; відбиванка, кошівка, вилаз по линві (при помочі рук і ніг); вилаз по линві тільки при помочі рук; марш 10 км з обтяженням 10 кґ. Жінки: біги 60 м; штафета 4x100 м; скоки вгору і вдалечінь; мети ратищем і диском; стусан кулею; відбиванка.

Спортові змагання відбудуться обєднані з повітовим святом молоді з такою програмою: 1) вільноручні вправи дівчат, 2) вільноручні вправи хлопців, 3) обжинкові вправи, 4) вежі, дужання в линві, 5) гаґілки, національні танки. В дефіляді візьмуть участь всі учасники свята (маршові дружини в повному виряді з наплечниками, наколесники, спортовці у спортовому однострою). До відбиванкових, кошівкових змагань, штафет, бігів стають тільки найкращі змагуни, першуни повіту. До маршу 10 км з обтяженням стають дружини міські і сільські без огляду на осяги, стартують з площі і приходять на площу у складі 1+6. Зголошувати участь змагунів з поіменним списком, зазначуючи конкуренції, до яких стають. Зголошення до змагань, як і на нічліги надсилати найдальше до 15. вересня ц. р. на адресу Реферату Молоді при Українському Допомоговому Комітеті в Холмі, Люблинська 3. Змагуни мусять взяти зі собою обовязково коц і простирало. Побажаним булоб, щоби змагуни взяли зі собою по змозі спортове приладдя (диски, ратища, мячі, сітки, штопери). Просимо теж зголошувати суддів до суддейської колеґії.

Реферат Молоді просить українські спортові товариства численно зголошувати змагунів.

Українські установи, товариства, фірми і приватні особи просимо фундувати мандрівні і постійні нагороди для мистців і змагунів з найкращими осягами.

—o—

Короткі вістки

= ФІРЕР прийняв 2. ц. м., у приняві мін. Рібентропа, новоіменованого амбасадора Еспанії, ґен. Євгена Еспіноза де льос Монтерос, нового посла Ірану, Мавса Есфандіярі, та нового посла Португалії, Нобре Ґведес, що вручили йому свої вірчі документи.

= ВІДЕНСЬКИЙ ЯРМАРОК. Дня 1. ц. м. міністр господарства Німеччини д-р Функ відкрив черговий віденський ярмарок.

= НІМЕЦЬКО-СОВІТСЬКИЙ ДОГОВІР. Дня 31. серпня ц. р. підписано в Берліні між Німеччиною та СССР договір у справі правних взаємин на кордоні, устійненому в дні 28. 9. 1939 р.

= СПОКІЙ В СЕМИГОРОДІ. Всупереч брехливим анґлійським вісткам про заворушення в Семигороді, панує там повний спокій.

= ВМАРШ МАДЯРІВ ДО СЕМИГОРОДУ. У Великому Варадині військова мадярсько - румунська комісія ухвалила, що мадярське військо переходить 5. ц. м. кордон на цілій довжині, з вимком Великого Варадину, який займе 6. ц. м. Клявзенбурґ займуть мадяри 11. ц. м. В останніх днях займуть секлерські комітати.

= ФРАНЦУСЬКИЙ УРЯД РАДИТЬ. Аґенція Гаваса повідомляє, що у Віші рада міністрів під проводом маршала Петена вислухала звітів про події на Далекому Сході та в Індокитаю. Також вислухано звітів про нові летунські лінії та про переведення в життя закону про розвязання тайних товариств.

= 6 ЛЕТУНСЬКИХ АЛЯРМІВ було в Льондоні в минулу суботу. Перший алярм був зараз по півночі.

= ЗАТОНУЛА АНҐЛІЙСЬКА КАНОНІРКА. Аґенція Ройтера подає комунікат анґлійської адміраліції про затоплення канонірки »Пенкенс«. — Сторпедувало її німецьке підводне судно.

= АНҐЛІЙСЬКІ »ДЕФЕТИСТИ« ПЕРЕД СУДОМ. Анґлійські суди розглядають щоденно справи т. зв. »дефетистів«, що не укривають свого огірчення проти уряду. Один робітник дістав кару багатьох місяців примусових робіт за те, що підчас сварки з міліціянтами сказав: »Як прийдуть німці і дістану кріс в руки, тоді всіх вас вистріляю!«

= СТРАХ МАЄ ВЕЛИКІ ОЧІ. В Анґлії безперервні летунські алярми доводять до веселих історій. Кількох перестрашених міліціянтів заарештувала пожежну сторожу підчас пожежі, бо пожежники не мали відповідних виказок. Заки їх звільнили, вогонь наробив багато шкоди. Коли один анґлійський летун мусів вискочити з легкопадом з літака, взяли його за німця, мало не вбили, вкінці відставили на поліцію з піднесеними вгору руками....

= ЗАТОНУВ ШВЕДСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ. Шведський консулят в Дабліні в Ірляндії подав до відома, що біля побережжя Ірляндії біля Донеґалю викинули хвилі дві рятункові лодки моторового корабля »Кантон«.

= ПРОДОВЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В ЮГОСЛАВІЇ. На предложення міністра війни, ґен. Недіча, югословянський уряд продовжив час військової служби з 18 на 24 місяці.

= КНЯЗЬ АОСТА В СОМАЛІ. Віцекороль Етіопії, кн. Аоста, відбув інспекційну подорож по новоздобутому Сомалі. Тубильці витали його щиро.

= ЯПОНСЬКО-ФРАНЦУЗЬКІ ПЕРЕГОВОРИ. В Токіо заявляють офіційно, що переговори з французькими представниками у справі Індокитаю розвиваються успішно.

= ВЕЛИКИЙ ШЛЯХ КРІЗЬ САГАРУ. Внаслідок анґлійської бльокади французька кольоніяльна влада вирішила розбудувати широку африканську комунікаційну сітку крізь Сагари.

= ЗРІСТ БЕЗРОБІТТЯ В АМЕРИЦІ. По обчисленням статистичного бюра в Злучених Державах зросло число безробітних в липні на 54.000. Загальне число безробітних — 8,235.000 осіб.

Листування Адміністрації

Всч. о. Степан Решетило, Кромеріж: Ваші цінні замовлення (на »Причини упадку Польщі«, Календар « Альманах на 1941 р. і Історію України) виконаємо, як лише книжки вийдуть з друку.

Вп. Мирослав Абрисовський — Офляґ VII А: »Самоучків московської мови для поляків« не маємо.

Вп. Л. Нижанковський — Бреслав: Бажаних німецьких книжок на складі не маємо. Можете їх набути в Німеччині (в найближчій книгарні).

Вп. Юрій Варський — Коннерсрайт: Адресу УНО в Берліні подаємо на останній сторінці кожного числа »Краківських Вістей«.

Вп. Андрій Стрижак — Яблінки: Ваші гроші 16.— зол. вписуємо на передплату »Краківських Вістей«.

Вп. Галема Іван — Герріден: На Вашому рахунку за книжки лишилося ще 84. —зол.

Вп. Юревич Е. — Влохи: Гроші отримали. »Кр. В.« заплачені до кінця 8. ц. р. »Іл. В.» до кінця ц. р. Ґазету висилаємо правильно, опізнення є не з нашої вини. Експедицію часопису для всіх передплатників полагоджуємо одного дня. Просимо урґувати у Вас на пошті.

Зубко Вол. — Мартінсгайм: »Іл. В.« вислали всі три числа.

Бородайкевич К. Белітц: До тепер ми отримали на »Кр. В.« 16 зол. Передплата вирівнана по кінець VIII. ц. р., на вересень є вплачених 0,75 зол.

Галан Юрій. — Для Вас є в »Кр. В.« лист. Просимо зголоситися.

Інж. Дроцик Ю. — Сандомир: »Кр. В.« висилаємо правильно. Просимо реклямувати у Вас на пошті. Адресу змінили.

Ябчаняк Ст. — Тетерев: Отримали 10 зол.

Д-р Русин З. — Діршау: Передплата »Кр. В.« числиться від 15. VIII. ц. р. і є вирівнана до 15. І. 1941 р. Адресу бл. п. Глібчука змінили.

Кузяк Марія — Нідершекел: Передплата за »Кр. В.« вирівнана по 20. IX. ц. р.

Вп. Підвірний Волод. — Еґінґен: Адресу змінили. Передплата вирівнана до 20. X. ц. р.

Вп. Куриляк Дмитро — Давбгавзен: »Кр. В.« висилаємо правильно. Опізнення не з нашої вини, просимо реклямувати у Вас на пошті. Подайте дату надання грошей до УНО в Берліні.

Вп. Жвірик Осип — Косарівці: До кінця року належиться нам 7.50 зол.

Вп. Юренко Петро — Щавне: Передплата вирівнана по кінець жовтня ц. р.

Вп. Стельмах Мих. — Пухберґ: »Малі Друзі« вислали. Цілорічна передплата »Малих Друзів« виносить 3.50 зол.

Вп. Владичин Ярослав — Кльостеральте: За передплату »Кр. В.« по кінець року треба ще надіслати 12.25 зол. Чеками на Берлін можна посилати гроші на книжки, але все з дописною, на що призначуєте.

Вп. Вовк Михайло — Вартбріккен: Передплата вирівнана по кінець вересня ц. р.

Вп. Галема Іван — Герріден: Ваша передплата за »Кр. В« вирівнана по кінець IX. ц. р. Просимо подати докладну адресу Павла Голінки.

Вп. Кріль — Сталяґ IV А 10.050: Для п. Ковальчука і для Вас висилаємо »Кр. В.« правильно. Просимо реклямувати у Вас на місці, там певно притримують.

Вп. Дутка Мих. — Пайне: На передплату »Кр. В.« по кінець цього року треба надіслати ще 14.25 зол.

Вп. Іванців Маркіян — Крумштадт: Гроші отримали. Передплата вирівнана до 15. IX. ц. р.

Вп. Язьвінський В. — Сільвретта: Адресу змінили. Дотепер грошей ще не отримали.

Д-р Помірко Вол. — Млява: »Малі Друзі« вислали. До сьогоднішнього дня ми не отримали грошей та у виказі УНО — Берлін, також їх нема. Просимо реклямувати в УНО.

Вп. Кучок Ем. — Вілленбах: Грошей ще не отримали. Просимо подату дату надання грошей. »Кр. В.« висилаємо правильно.

ОГОЛОШЕННЯ

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату, чи книжки з Генерал-Губернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: robo jem". Praha XIV-65 post. schr. 8. Курс 1 нім. марки 2 золоті; 1 чеської корони 20 сот. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. P
Звертаємо увагу подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil; Hauptschriftleiter L. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39. Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung. Krakau, Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher. 102-79